

เขียนอักษรขอมพร้อมความหมาย : อักษร อ

นายจุง ดิบประโคน

นักภาษาโบราณชำนาญการพิเศษ

ฝึกเขียน อ

๑	๓	๒
ร	—	ร
	รร	

อันดับแรกให้เราคิดถึงตัว ร ในพยัญชนะอักษรไทยที่ตนคิดว่าสวยที่สุด และ
เครื่องหมาย ลบ จากนั้น ให้เขียนตามลำดับที่ให้ โดยเริ่มเขียน ร ตัวแรกลงในช่อง
หมายเลข ๑ จากนั้นเขียน ร อีกตัวในช่องหมายเลข ๓ เมื่อเสร็จกระบวนการนี้แล้ว
เพียงนำเครื่องหมาย ลบ มาวางชั้นกลาง โดยจัดตำแหน่งให้คล้ายกับตั้ง ร ลบด้วย
ร อีกตัว เพียงแค่นี้ก็สำเร็จเป็นตัว อ (อะ) อักษรขอม

๑ ในภาษาบาลีท่านกำหนดให้เป็นสระเสียงสั้น คู่กับ อา ซึ่งเป็นสระเสียงยาว ที่ได้ฝึกเขียนในครั้งถัดไป และเมื่อเขียนได้แล้วลองศึกษาความหมายของพยัญชนะ อะ ไปพร้อมๆ กัน ในที่นี้จะยกความหมายที่พระอรรถกถาจารย์ท่านได้ให้ความหมายในคัมภีร์เอกักรโกส ท่านได้ประพันธ์ไว้ดังนี้

วृทธิตพฺภาวสทิส

นินฺทาวิริทฺทวิริท

นิเสธญฺญปฺปเกรเช (นิเสธ + อญฺญ + อปฺปก + อเช)

สุญฺญเ อ ปทปฺบูรเณ

แปลได้ดังนี้

อ อักษร เป็นไปในความหมาย คือ ความเจริญ (วุฑฺธิ)
ความหมายตามบทที่ประกอบ (ตพฺภาว) ความเหมือน (สทิส) ปฏิเสธ
(นิเสธ) อณฺญ (อื่น) น้อย(อปฺปก) พระวิษณุ (อช) ตำหนิ (นินฺทา)
ตรงข้าม (วิรุฑฺธ) ปราศจาก (วิรท) วางเปล่า(สุณฺญ) และทำบทให้เต็ม
(ปทปฺุรณ)

- ๑ หมายถึง ความเจริญ ตัวอย่างในประโยค อเสกษา ฌมา ธรรมทั้งหลายอันพระ
อริยเจ้าพึงศึกษาถึงซึ่งจำเริญ
- ๑ หมายถึง อรรถของบทนั้น ตัวอย่างในประโยค อนวชฺชมริณฺณํ อริณฺณะมิได้มีโทษ
- ๑ หมายถึง เหมือน ดังตัวอย่างในประโยค อมนุสฺโส (สตุโต) สัตว์เหมือนมนุษย์
- ๑ หมายถึง ปฏิเสธ ดังตัวอย่างในประโยค ออกตวา (ปุคฺคโล) บุคคลมิได้กระทำแล้ว

- ๑ หมายถึง อื่น ดังตัวอย่างในประโยค อพฺยาคตา(ธมฺมา) ธรรมทั้งหลาย
อื่นจากธรรมอันพระผู้มีพระภาคกล่าว
- ๑ หมายถึง น้อย ดังตัวอย่างในประโยคเป็นต้นว่า อนุทรา กณฺญา หญิงยัง
บุรุษให้ชื่นชม มีท้องน้อย
- ๑ หมายถึง พระวิษณุ ในคำว่า กุมภีรมกราคมอทุกควารี พระวิษณุใน
มหาสมุทรอันเป็นที่อาศัยของกุมภีร์ปลาและมังกรผู้ปราบทุรคาเทวี

- อ หมายถึง ตีเตียน ดังตัวอย่างคำว่า อราชา พระยาอันบุคคลตีเตียน
- อ หมายถึง ผิด ดังตัวอย่างในประโยคเป็นต้นว่า อกุสลา ฌมมา ธรรม
ทั้งหลายผิดแต่ธรรมเป็นกุศล
- อ หมายถึง เว้น ไม่มี ดังตัวอย่างในประโยคเป็นต้นว่า อปุตตกัม สापเตยฺย
ทรัพย์เป็นประโยชน์แก่บุคคลเป็นเจ้าของทรัพย์ มีบุตรอันปราศ

อ หมายถึง ว่าง สูญ ตั้งตัวอย่างในประโยคเป็นต้นว่า อภิกขุโก (อาวาโส)

อาวาสว่างจากภิกขุ

อ หมายถึง เป็นเพียงทำบทหรือประโยคให้เต็ม เช่น ชิปี อนนตกัม บุคคลทั้ง
แล้วซึ่งผ้ามิได้มีชาย

บรรณานุกรม

ปทานุกรม บาลี ไทย อังกฤษ สันสกฤต ฉบับ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์ในคราวอายุครบ ๕ รอบ หม่อมหลวงบัว กิติยากร ในพระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นจันทบุรีสุรนาถ).พระนคร: ศิวพร, ๒๕๑๓. ๙๐๖ หน้า.

เอกกฤษโกส. **พระบาลีเอกกฤษโกส.** พระธรรมกิตติ. หอสมุดแห่งชาติ. หนังสือโบราณ ๑ ผูก. อักษรขอม. ภาษาบาลี-ไทย. เส้นจาร. ฉบับล่องชาด. ม.ป.ส. ม.ป.ป. เลขที่ ๒๘๗๘/ก/๑.

ศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงานพระพุทธศาสนา. **สัทธานุกรมพระไตรปิฎกเชิงวิจัย ฉบับ บาลี-ไทย เล่ม ๑.** กรุงเทพฯ: หจก.ประยูรสาส์นไทยการพิมพ์, ๒๕๕๖. ๙๑๒ หน้า.